

Mesajul de la Fatima*

(5 ianuarie 2001, Congregația pentru Doctrina Crediței, Vatican)

PREZENTARE

La trecerea din al doilea în al treilea mileniu, papa Ioan Paul al II-lea a decis să fie făcut public textul celei de-a treia părți a „secretului de la Fatima”.

După evenimentele dramatice și pline de cruzime ale secolului XX, unul dintre cele mai cruciale din istoria omului, culminând cu atentatul sângeros asupra „dulcelui Cristos de pe pământ”, se ridică, așadar, un vâl care a acoperit o realitate care devine istorie și care o interpretează în profunzime, după o dimensiune spirituală față de care mentalitatea actuală, adesea marcată de raționalism, este refractară.

Apariții și semne supranaturale punctează istoria, intră în viața oamenilor și însoțesc drumul omenirii, surprinzându-i pe credincioși și pe necredincioși. Aceste manifestări, care nu pot să intre în contradicție cu conținutul credinței, trebuie să converge către obiectul central al vestirii lui Cristos: iubirea Tatălui care face să se nască în oameni convertirea și dă harul de a ne abandona lui cu devoțiune filială. La fel este și mesajul de la Fatima care, cu îndureratul apel la convertire și la penitență, ne introduce în realitate în inima Evangheliei.

Fatima este, fără îndoială, cea mai profetică dintre aparițiile moderne. Prima și cea de-a doua parte ale „secretului” – care sunt publicate pentru a oferi imaginea completă a documentării – observă, mai ales, înspăimântătoarea viziune a infernului, devoțiunea la inima neprihănită a Mariei, al doilea război mondial și apoi prevestirea daunelor enorme pe care Rusia, prin separarea de credința creștină și adeziunea la totalitarismul comunist, le-ar fi provocat omenirii.

Nimeni în 1917 nu și-ar fi putut imagina toate acestea: cei trei *păstorași* de la Fatima văd, ascultă și memorează. Lucia, martora care a supraviețuit, în momentul în care primește porunca episcopului de Leiria și permisiunea Doamnei noastre, începe să scrie.

Cât privește descrierea primelor două părți ale „secretului”, deja publicate și, prin urmare, cunoscute, a fost ales textul scris de sora Lucia în cel de-al treilea memoriu din 31 august 1941; în cel de-al patrulea memoriu, din 8 decembrie 1941, mai adaugă doar câteva mențiuni.

Cea de-a treia parte a „secretului” a fost scrisă „din ordinul Excelenței sale, episcopul de Leiria și a Mamei preasfinte...” la 3 ianuarie 1944.

Există un singur manuscris, care este reprodus aici fotostatic. Plicul sigilat a fost păstrat la început de către episcopul de Leiria. Pentru a păzi mai bine „secretul”, plicul a fost încredințat la 4 aprilie 1957 Arhivei Secrete a Sfântului Oficiu. Sora Lucia a fost prevenită de aceasta de către episcopul de Leiria.

Folosind notițele de arhivă, de acord cu Eminentă sa card. Alfredo Ottaviani, la 17 august 1959, comisarul Sfântului Oficiu, părintele Pierre Paul Philippe, O.P., a încredințat papei Ioan al XXIII-lea plicul care conținea a treia parte a „secretului de la Fatima”. Sanctitatea sa, „după câteva ezitări”, a spus: „Să așteptăm. Mă voi ruga. O să vă anunț decizia mea” ⁽¹⁾.

În realitate, papa Ioan al XXIII-lea a decis să trimită plicul sigilat la Sfântul Oficiu și să nu reveleze a treia parte a „secretului”.

Papa Paul al VI-lea a citit conținutul acestui plic împreună cu adjunctul său, Excelența sa Mons. Angelo Dell'Acqua, la 27 martie 1965, după care a trimis plicul la Arhiva Sfântului Oficiu, cu decizia de a nu se publica textul.

Papa Ioan Paul al II-lea, la rândul său, după atentatul din 13 mai 1981, a cerut plicul cu a treia parte a „secretului”. Eminența sa card. Franjo Seper, prefectul Congregației, a încredințat Excelenței sale Mons. Eduardo Martinez Somalo, adjunct al Secretariatului de Stat, la 18 iulie 1981, două plicuri: unul alb, cu textul original al surorii Lucia în limba portugheză, și un altul, de culoare portocalie, cu traducerea „secretului” în limba italiană. La 11 august, anul următor, Mons. Martinez a restituit cele două plicuri Arhivei Sfântului Oficiu ⁽²⁾.

După cum se știe, papa Ioan Paul al II-lea s-a gândit imediat la consacrarea lumii la inima neprihănită a Mariei și a compus el însuși o rugăciune pentru ceea ce a definit „Act de consfințire”. Acest fapt s-a celebrat în bazilica „Sfânta Maria cea Mare” la 7 iunie 1981, în solemnitatea Rusaliilor, ziua aleasă pentru comemorarea aniversării a 1600 de ani de la Conciliul din Constantinopol și a 1550 de ani de la Conciliul din Efes. Fiind nevoit să lipsească, Sfântul Părinte a transmis alocuțiunea sa înregistrată. Reproducem textul care se referă exact la **actul de consfințire**:

*„O Maică a oamenilor și a popoarelor, tu cunoști toate suferințele și speranțele lor, tu simți cu iubire maternă toate luptele dintre bine și rău, dintre lumină și întuneric, care zguduie lumea contemporană, ascultă strigătul nostru adresat în Duhul Sfânt direct către inima ta. **Îmbrățișează cu iubirea Mamei și a slujitoarei Domnului pe cei care așteaptă cel mai mult această îmbrățișare împreună cu cei a căror consfințire tu o aștepti în mod deosebit.** la sub ocrotirea ta maternă întreaga familie umană pe care, cu impuls de iubire, o consfințim ție, o Mamă. Să se apropie pentru toți timpul păcii și al libertății, timpul adevărului, al dreptății și al speranței ⁽³⁾”.*

Sfântul Părinte, pentru a răspunde mai bine la întrebările „Doamnei noastre”, a voit să explice în timpul anului sfânt al mântuirii actul de consfințire din 7 iunie 1981, repetat la Fatima la 13 mai 1982. În amintirea aceluia *Fiat* pronunțat de Maria în momentul Bunei-Vestiri, la 25 martie 1984, în Piața „Sfântul Petru”, în uniune spirituală cu toți episcopii din lume, „convocați” anterior, papa consfințește inimii neprihănite a Mariei oamenii și popoarele, cu accente care evocă tristele cuvinte pronunțate în 1981:

*„De aceea, o Maică a oamenilor și a popoarelor, tu care le cunoști toate suferințele și speranțele, tu care simți cu iubire maternă toate luptele dintre bine și rău, dintre lumină și întuneric, care zguduie lumea contemporană, ascultă strigătul nostru adresat în Duhul Sfânt direct către inima ta: **îmbrățișează cu iubire de Mamă și slujitoare a Domnului această omenire pe care ți-o consfințim și o consacram ție, neliniștiți pentru soarta pământeană și eternă a acelor oameni și a acelor națiuni care au mai mare nevoie de această consfințire și consacrare.***

«Sub ocrotirea alergăm, preasfântă născătoare de Dumnezeu!»

Nu disprețui rugăciunile în nevoile noastre!”

Papa a continuat apoi cu mai multă forță și cu referiri concrete, aproape comentând mesajul de la Fatima în tristele sale confirmări:

„Iată, aflându-ne în fața ta, Maică a lui Cristos, în fața inimii tale neprihănite, dorim, împreună cu întreaga Biserică să ne unim consfințirii pe care, din iubire față de noi, Fiul tău a făcut-o în numele său către Tatăl: «Pentru ei – a spus el – eu mă consfințesc pe mine însumi, ca să fie și ei consfințiți în adevăr» (In 17,19). Vrem să ne unim cu Mântuitorul nostru în această

consfințire pentru lume și pentru oameni, care, în inima sa divină, are puterea de a obține iertarea și mântuirea.

Puterea acestei consfințiri este valabilă pentru toate timpurile și îi îmbrățișează pe toți oamenii, popoarele și națiunile, și depășește orice rău pe care duhul întunericului este capabil să-l provoace în inima omului și în istoria sa și care, de fapt, a reapărut în vremurile noastre.

O, cât de profund simțim nevoia de consfințire pentru omenire și lume: pentru lumea noastră contemporană, în unire cu Cristos însuși! De fapt, *lumea trebuie să fie părtașă prin intermediul Bisericii* la opera mântuitoare a lui Cristos.

Prezentul an al mântuirii manifestă acest fapt: jubileul extraordinar al întregii Biserici.

Fii binecuvântată, în acest an sfânt, *mai presus de orice creatură*, tu, slujitoarea Domnului, care în modul cel mai deplin te-ai supus chemării divine!

Fii slăvită, tu, care ești *pe deplin unită* la consfințirea mântuitoare a Fiului tău!

Maică a Bisericii! Luminează poporul lui Dumnezeu pe căile credinței, speranței și carității! Luminează în special popoarele pentru care tu aștepti consacrarea și consfințirea din partea noastră. Ajută-ne să trăim în adevărul consacrării lui Isus pentru întreaga familie umană a lumii contemporane.

Îți încredințăm ție, o Mamă, lumea, oamenii și toate popoarele, *îți încredințăm* însăși *consacrarea lumii*, așezând-o în inima ta de mamă.

O, inimă neprihănită! Ajută-ne să învingem amenințarea răului, care atât de ușor se înrădăcinează în inimile oamenilor de astăzi și care, în efectele sale incomensurabile, deja apasă asupra vieții prezente și pare să închidă căile către viitor!

De foame și de război, *eliberează-ne!*

De războiul nuclear, de o autodistrugere incalculabilă, de orice fel de război, *eliberează-ne!*

De păcatele împotriva vieții omului încă de la începuturile ei, *eliberează-ne!*

De ură și de încălcarea demnității de fii ai lui Dumnezeu, *eliberează-ne!*

De ușurința cu care încălcăm poruncile lui Dumnezeu, *eliberează-ne!*

De tentativa de a întuneca în inimile umane însuși adevărul lui Dumnezeu, *eliberează-ne!*

De rătăcirea de la cunoașterea binelui și a răului, *eliberează-ne!*

De păcatele împotriva Duhului Sfânt, *eliberează-ne! eliberează-ne!*

Primește, o Maica lui Cristos, acest strigăt *copleșit de suferința* tuturor oamenilor! *Copleșit de suferința* întregii societăți!

Ajută-ne cu puterea Duhului Sfânt să învingem orice păcat: păcatul omului și „păcatul lumii”, păcatul în orice manifestare.

Să se arate, încă o dată, în istoria lumii, infinita putere salvatoare a mântuirii: puterea *iubirii îndurătoare!* Fie ca ea să oprească răul! Să

transforme conștiințele! În inima ta neprihănită să se arate pentru toți lumina speranței!”⁽⁴⁾

Sora Lucia a confirmat personal că un asemenea act solemn și universal de consfințire corespundea voinței Doamnei noastre („*Sim, esta feità, tal como Nossa Senhora a pediu, desde o dia 25 de Março de 1984*”: „Da, a fost făcută așa cum Doamna noastră ceruse la 25 martie 1984” – scrisoarea din 8 noiembrie 1989). Orice discuție și orice petiție ulterioară sunt fără fundament.

În documentația oferită, se adaugă la manuscrisele surorii Lucia alte patru texte: 1) scrisoarea Sfântului Părinte către sora Lucia din 19 aprilie 2000; 2) o descriere a colocviului avut cu sora Lucia în ziua de 27 aprilie 2000; 3) comunicarea citită la Fatima, în ziua de 13 mai 2000, de Eminența sa card. Angelo Sodano, secretar de Stat, mesaj încredințat de Sfântul Părinte; 4) comentariul teologic al Eminenței sale card. Joseph Ratzinger, prefectul Congregației pentru Doctrina Credinței.

O indicație pentru interpretarea celei de-a treia părți a „secretului” fusese deja oferită de sora Lucia într-o scrisoare adresată Sfântului Părinte la 12 mai 1982. În ea se spune:

„A treia parte a secretului se referă la cuvintele Doamnei noastre: «[Rusia] va răspândi erorile sale în lume, promovând războaie și persecuții împotriva Bisericii. Cei buni vor fi martirizați, Sfântul Părinte va avea mult de suferit, multe națiuni vor fi distruse» (13-VII-1917).

A treia parte a secretului este o simbolică revelație, care se referă la această parte a mesajului, condiționat de faptul dacă acceptăm sau nu ceea ce mesajul însuși ne cere: «Dacă vor accepta cererile mele, Rusia se va converti și vor avea pace; dacă nu, va răspândi erorile sale în lume etc.».

Din moment ce nu am ținut cont de acest apel al mesajului, constatăm că acesta s-a îndeplinit, Rusia a invadat lumea cu erorile sale. Și dacă încă nu constatăm consumarea completă a acestei profeții, vedem că ne apropiem de împlinirea acesteia cu pași mari. Dacă nu renunțăm la calea păcatului, a urii, a răzbunării, a nedreptății încalcând drepturile persoanei umane, prin imoralitate și violență etc.

Nu putem spune că este Dumnezeu cel care ne pedepsește astfel; dimpotrivă, oamenii sunt cei care își pregătesc pedeapsa. Dumnezeu ne avertizează și ne cheamă pe calea cea bună, respectând libertatea pe care ne-a dat-o; de aceea oamenii sunt responsabili”⁽⁵⁾.

Decizia Sfântului Părinte Ioan Paul al II-lea de a face publică a treia parte a „secretului” de la Fatima încheie un fragment de istorie marcat de nefasta dorință umană de putere și nedreptate, dar străbătut de iubirea îndurătoare a lui Dumnezeu și de atenta supraveghere a Mamei lui Isus și a Bisericii.

Acțiunea lui Dumnezeu, Domnul istoriei, și coresponsabilitatea omului, în dramatica și roditoarea sa libertate, sunt cei doi piloni pe care se construiește istoria omenirii.

Fecioara apărută la Fatima ne readuce în atenție aceste valori uitate, acest viitor al omului în Dumnezeu, la care suntem părtași în mod activ și responsabil.

Tarcisio Bertone, SDB, arhiepiscop emerit de Vercelli, secretar al Congregației pentru Doctrina Credinței

„SECRETUL” DE LA FATIMA

PRIMA ȘI A DOUA PARTE A „SECRETULUI”

În redactarea făcută de sora Lucia în „al treilea memoriu” din 31 august 1941,
adresat episcopului de Leiria-Fatima

(textul original – imagine scanată, neinclusă aici) (6)

Va trebui, aşadar, să vorbesc puţin despre secret şi să răspund la prima întrebare.

Ce este secretul. Mi se pare că pot să spun, pentru că din cer am primit deja permisiunea. Reprezentanţii lui Dumnezeu pe pământ m-au autorizat de mai multe ori şi în mai multe scrisori, dintre care una cred că este la Excelenţa voastră, cea a pr. Giuseppe Bernardo Gonçalves, în care îmi poruncesc să-i scriu Sfântului Părinte. Unul din punctele pe care mi le indică este revelarea secretului. Ceva am spus, dar pentru a nu lungi prea mult acea scrisoare, care trebuia să fie scurtă, m-am limitat la amănuntele indispensabile, lăsându-i lui Dumnezeu ocazia unui moment mai prielnic.

Am expus deja în a doua scrisoare îndoiala care m-a chinuit din 13 iunie până la 13 iulie şi care a dispărut în această apariţie.

Bine. Secretul constă în trei lucruri distincte, două dintre ele sunt pe punctul de a le revela.

Primul, aşadar, a fost viziunea iadului.

Fecioara ne-a arătat o mare de foc, care părea că era sub pământ. Scufundaţi în acel foc, demonii şi sufletele, ca şi cum ar fi fost cărbuni aprinşi incandescenti şi negri sau de culoarea bronzului, cu formă umană, care se legănau în incendiu, purtaţi de flăcările care ieşeau din ei înşişi, împreună cu nori de fum căzând din toate părţile, asemenea unor scânteii ca la marile incendii, fără greutate şi echilibru, printre strigăte şi gemete de durere şi disperare care mă îngrozeau şi mă făceau să tremur de frică. Demonii puteau fi recunoscuţi după formele oribile şi respingătoare de animale înfricoşătoare şi necunoscute, dar transparente şi negre. Această viziune a durat un moment. Mulţumesc Mamei noastre din cer, care la început ne-a prevenit cu promisiunea că ne va duce în cer (la prima apariţie), altfel cred că am fi fost morţi de spaimă şi de groază.

Apoi am înălţat ochii către Fecioara, care ne-a spus cu bunătate şi tristeţe:

– Aţi văzut iadul, unde cad sufletele sărmanilor păcătoşi. Pentru a le salva, Dumnezeu vrea să stabilească în lume devoţiunea la inima mea neprihănită. Dacă vor face ce vă voi spune, multe suflete se vor mântui şi vor avea pace. Războiul este pe punctul de a se sfârşi, dar dacă nu vor înceta să-l supere pe Dumnezeu, în timpul pontificatului lui Pius al XI-lea va începe un altul şi mai devastator. Când veţi vedea o noapte luminată de o lumină necunoscută să ştiţi că este marele semn pe care Dumnezeu vi-l dă precum că se pregăteşte să pedepsească lumea pentru crimele sale, prin război, foamete şi persecuţii îndreptate împotriva Bisericii şi a Sfântului Părinte. Pentru a împiedica aceasta, voi veni să cer consfinţirea Rusiei la inima mea neprihănită şi împărtăşania reparatoare în primele sâmbete. Dacă vor accepta cererile mele, Rusia se va converti şi vor avea pace; dacă nu, va răspândi erorile sale în lume, promovând războaie şi persecuţii împotriva Bisericii. Cei buni vor fi martirizaţi, Sfântul Părinte va avea mult de suferit, multe naţiuni vor fi distruse. În sfârşit, inima mea neprihănită va triumfa, Sfântul Părinte îmi va consfinţi Rusia, care se va converti, şi va fi acordată lumii o perioadă de pace (7).

A TREIA PARTE A „SECRETULUI”

(textul original – imagine scanată, neinclusă aici) (traducerea) ⁽⁸⁾

„J.M.J.

A treia parte a secretului revelat la 13 iulie 1917 în Cova di Iria-Fatima.

Scriu în act de supunere față de tine, Dumnezeu meu, care mi-ai poruncit prin intermediul Excelenței sale, episcopul de Leiria și al preasfintei Mame a ta și a mea.

După cele două părți pe care le-am expus deja, am văzut în partea stângă a Doamnei noastre, ceva mai sus, un înger cu o spadă de foc în mâna stângă; scânteind, emitea flăcări care păreau că urmau să incendieze lumea; dar se stingeau la contactul cu splendoarea pe care Doamna noastră o emana din mâna sa dreaptă către el: Îngerul indicând pământul cu mâna dreaptă, cu o voce puternică a spus: Penitență, Penitență, Penitență! Și am văzut într-o lumină imensă care este Dumnezeu: «ceva ca atunci când vezi într-o oglindă persoanele care îți trec prin față» un episcop îmbrăcat în alb «am avut presimțirea că era Sfântul Părinte». Alți episcopi, preoți, persoane consacrate urcau pe un munte abrupt, în vârful căruia era o mare cruce din trunchiuri necojite de culoare gri, de parcă ar fi fost de plută. Sfântul Părinte, înainte de a ajunge acolo, a traversat o mare cetate jumătate în ruină și aproape tremurând, cu pas șovăitor, marcat de durere și de suferință, el se ruga pentru sufletele cadavrelor pe care le întâlnea în drumul său; ajuns în vârful muntelui, prosternat în genunchi la picioarele mării cruci, el a fost ucis de un grup de soldați care au tras asupra lui cu focuri de armă și cu săgeți, și în același mod au murit unii după alții, episcopii, preoții, persoanele consacrate și mai multe persoane laice, bărbați și femei de diferite categorii sociale. Sub brațele crucii erau doi îngeri, fiecare cu o stropitoare de cristal în mână, în care adunau sângele martirilor și cu el stropeau sufletele celor care se apropiau de Dumnezeu.

Tuy-3-1-1944”.

INTERPRETAREA „SECRETULUI”

Scrisoarea papei Ioan Paul al II-lea către sora Lucia

(textul original – imagine scanată, neinclusă aici) (traducerea)

Cuvioasă soră

Maria Lucia

Mănăstirea din Coimbra

În bucuria sărbătorilor pascale vă aduc salutul lui Isus cel înviat adresat ucenicilor: „Pacea să fie cu tine!”

Voi fi bucuros să vă pot întâlni în așteptata zi a beatificării lui Francisc și a Iacintei, pe care, cu voia lui Dumnezeu, o voi proclama la 13 mai, anul acesta.

Cum însă în acea zi nu va fi timp pentru un colocviu, ci doar pentru un scurt salut, l-am însărcinat în acest sens să vină să vorbească cu dv. pe Excelența sa Mons. Tarcisio Bertone, secretarul Congregației pentru Doctrina Credinței. Este congregația care colaborează cel mai strâns cu papa pentru apărarea adevăratei credințe catolice și care a păstrat, după cum știți, din 1957, scrisoarea dv. manuscris care conține a treia parte a secretului revelat la 13 iulie 1917 în Peștera din Iria, Fatima.

Mons. Bertone, însoțit de episcopul de Leiria, Excelența sa Mons. Serafim de Sousa Ferreira și Silva, **vine în numele meu** pentru a pune câteva întrebări referitoare la interpretarea celei de-a „treia părți a secretului”.

Cuvioasă soră Maria Lucia, vorbiți deschis și sincer cu Mons. Bertone, care îmi va prezenta direct mie răspunsurile dv.

Mă rog cu ardoare Mamei celui înviat, pentru dv., pentru comunitatea din Coimbra și pentru întreaga Biserică. Maria, Maica omenirii pelerine, să ne țină mereu aproape de Isus, Fiul său iubit și fratele nostru, Domn al vieții și al slavei.

Cu binecuvântare specială apostolică.

Vatican, 19 aprilie 2000.

Ioan Paul al II-lea

COLOCVIUL AVUT CU SORA MARIA LUCIA DE JESUS E DO CORAÇÃO IMACULADO

Întâlnirea dintre sora Lucia și Excelența sa Mons. Tarcisio Bertone, secretar al Congregației pentru Doctrina Credinței, însărcinatul Sfântului Părinte, și Excelența sa Mons. Serafim de Sousa Ferreira și Silva, episcop de Leiria-Fatima, a avut loc joi, 27 aprilie 2000, în Mănăstirea „Sfânta Tereza” din Coimbra.

Sora Lucia era lucidă și senină; era foarte mulțumită de vizita la Fatima a Sfântului Părinte pentru beatificarea lui Francisc și a Iacintei, moment atât de așteptat de ea.

Episcopul de Leiria-Fatima a citit scrisoarea semnată de Sfântul Părinte care explica motivele vizitei. Sora Lucia s-a simțit onorată și a recitit-o personal contemplând-o în propriile mâini. S-a declarat dispusă să răspundă cu sinceritate la toate întrebările.

În acest moment, Excelența sa Mons. Tarcisio Bertone îi prezintă două plicuri: cel extern și cel care conținea scrisoarea cuprinzând a treia parte a „secretului” de la Fatima și ea spune imediat, atingând-o cu degetele: „Este hârtia mea”, iar apoi, citind-o: „Este scrisul meu”.

Cu ajutorul episcopului de Leiria-Fatima, a fost citit și interpretat textul original, care este în limba portugheză. Sora Lucia împărtășește interpretarea potrivit căreia a treia parte a „secretului” constă într-o viziune profetică, comparabilă cu cea a istoriei sacre. Ea reafirmă convingerea ei precum că viziunea de la Fatima se referă mai ales la lupta comunismului ateu împotriva Bisericii și a creștinilor și descrie enorma suferință a victimelor credinței din secolul XX.

La întrebarea: „Personajul principal al viziunii este papa?”, sora Lucia a răspuns imediat da și amintește că cei trei păstorași erau foarte îndurerăți de suferința papei și Iacinta repeta: „*Coitadinho do Santo Padre, tenho muita pena dos pecadores!*” („Sărăcuțul Sfântul Părinte, suferă mult pentru cei păcătoși!”). Sora Lucia continuă: „Noi nu știam numele papei, Doamna nu ne-a spus numele papei, nu știam dacă era Benedict al XV-lea, Pius al XII-lea sau Ioan Paul al II-lea, însă papa era cel care suferea și ne făcea și pe noi să suferim”.

Cât privește fragmentul referitor la episcopul îmbrăcat în alb, adică Sfântul Părinte – cum imediat au perceput păstorașii în timpul „viziunii” – care este lovit de moarte și cade la pământ, sora Lucia împărtășește deplin afirmația papei: „A fost o mână maternă, cea care a dirijat traiectoria glontelui și papa, aflat în agonie, s-a oprit la un pas de moarte” (IOAN PAUL AL II-LEA, *Meditația din Policlinica Gemelli către episcopii italieni*, 13 mai 1994).

Deoarece sora Lucia, înainte de a încredința episcopului de Leiria-Fatima de atunci plicul sigilat conținând a treia parte a „secretului”, scrisese pe plicul exterior că putea fi deschis numai după 1960 de patriarhul de Lisabona sau de episcopul de Leiria, Excelența sa Mons. Bertone a întrebat-o: „De ce după 1960? Fecioara a fost cea care a indicat data?”. Sora Lucia răspunde: „Nu a fost Fecioara, ci eu am fost cea care am pus data de 1960 pentru că, după intuiția mea, mai înainte de 1960 nu s-ar fi înțeles, s-ar fi înțeles doar după. Acum se poate înțelege mai bine. Eu am scris ceea ce am văzut, nu mie îmi revine interpretarea, ci papei”.

În cele din urmă a fost menționat manuscrisul nepublicat pe care sora Lucia l-a pregătit ca răspuns la numeroasele scrisori ale celor cu evlavie față de Fecioară și ale pelerinilor. Lucrarea poartă titlul „*Os apelos da Mensagen de Fatima*” și cuprinde gânduri și reflecții care exprimă sentimentele și spiritualitatea ei clară și simplă, în cheie catehetică și cu caracter de îndemn. A fost întrebată dacă era mulțumită că a fost publicat, iar ea a răspuns: „Dacă Sfântul Părinte este de acord, eu sunt mulțumită, de altfel mă supun la ceea ce decide Sfântul Părinte”. Sora Lucia dorește să supună textul aprobării autorităților ecleziale și nutrește speranța de a contribui cu scrierea ei la călăuzirea bărbaților și a femeilor de bunăvoință pe drumul care conduce la Dumnezeu, punctul ultim al oricărei așteptări umane.

Colocviul s-a încheiat cu un schimb de rozarii: surorii Lucia îi este încredințat rozariul dăruit de Sfântul Părinte, iar ea, la rândul ei, oferă câteva rozarii confecționate de ea personal.

Binecuvântarea acordată în numele Sfântului Părinte marchează încheierea întâlnirii.

COMUNICATUL EMINENȚEI SALE CARDINAL ANGELO SODANO, SECRETAR DE STAT AL SANCTITĂȚII SALE

La încheierea concelebrării euharistice solemne prezidată de papa Ioan Paul al II-lea la Fatima, cardinalul Angelo Sodano, secretar de Stat, a pronunțat în portugheză cuvintele pe care le reproducem aici în traducerea în limba română.

Frați și surori în Domnul!

La încheierea acestei solemne celebrări, simt datoria de a transmite iubitului nostru Sfânt Părinte Ioan Paul al II-lea salutările cele mai cordiale din partea tuturor celor prezenți pentru apropiata celei de-a 80-a aniversări a zilei de naștere, mulțumindu-i pentru prețiosul său minister pastoral pentru binele întregii sfinte Biserici a lui Dumnezeu, îi adresăm urările cele mai cordiale ale întregii Biserici.

În solemna ocazie a venirii sale la Fatima, suveranul pontif m-a însărcinat să vă fac un anunț. Așa cum se știe, scopul venirii sale la Fatima a fost beatificarea celor doi *păstorași*. El vrea, de asemenea, să atribuie acestui pelerinaj al său și valoarea unui reînnoit gest de mulțumire adresat Fecioarei Maria pentru protecția pe care i-a acordat-o în acești ani de pontificat. Este o protecție care pare să aibă legătură și cu așa-zisa a treia parte a „secretului” de la Fatima.

Un asemenea text constituie o viziune profetică mereu comparabilă cu cea a Sfintei Scripturi, care nu descrie în sens fotografic detaliile evenimentelor viitoare, ci sintetizează și condensează pe un fundal asemănător fapte care se desfășoară în timp într-o succesiune și o durată neprecizată. În consecință, cheia lecturii textului nu poate avea decât *un caracter simbolic*.

Viziunea de la Fatima se referă mai ales la lupta sistemelor atee împotriva Bisericii și a creștinilor și descrie enorma suferință a mărturisitorilor de credință din ultimul secol al celui de-al doilea mileniu. Este o interminabilă *Via crucis* condusă de papii secolului XX.

După interpretarea dată de *păstorași*, interpretare confirmată recent de sora Lucia, „episcopul îmbrăcat în alb” care se roagă pentru toți credincioșii este papa. Și el, mergând cu greutate către

cruce printre cadavrele martirilor (episcopi, preoți, persoane consacrate și numeroși laici) cade la pământ, aproape mort, sub loviturile de armă de foc.

După atentatul din 13 mai 1981, Sanctității sale i-a apărut clar că a fost „o mână maternă cea care a dirijat traiectoria glontelui”, permițând „papei aflat în agonie” să se oprească „la un pas de moarte” (IOAN PAUL AL II-LEA, *Meditație împreună cu episcopii italieni în Policlinica Gemelli*, în: *Învățăături*, vol. XVII/1, 1994, pag. 1061). Cu ocazia unei vizite la Roma a episcopului de atunci de Leiria-Fatima, papa a decis să-i încredințeze glontecele care a rămas în jeep după atentat, ca să fie păstrate în sanctuar. Din inițiativa episcopului, glontecele a fost apoi montat în coroana statuii Fecioarei de la Fatima.

Evenimentele succesive din 1989 au condus, atât în Uniunea Sovietică, dar și în numeroase țări din Est, la căderea regimului comunist care propunea ateismul. Și din acest motiv suveranul pontif mulțumește din adâncul inimii Fecioarei preasfinte. Totuși, în alte părți ale lumii, atacurile împotriva Bisericii și ale creștinilor, cu încărcătura lor de suferință, din păcate, nu au încetat. Chiar dacă evenimentele la care face referire a treia parte a „secretului” de la Fatima par de acum încolo să aparțină trecutului, chemarea Fecioarei la convertire și penitență, pronunțată la începutul secolului XX păstrează și azi o actualitate stimulantă. „Doamna din mesaj pare că citește cu o perspicacitate deosebită semnele timpului, semnele timpului nostru... Invitația insistentă a Mariei la penitență nu este decât manifestarea grijii sale materne față de soarta familiei umane, care are nevoie de convertire și iertare” (IOAN PAUL AL II-LEA, *Mesaj pentru Ziua Mondială a Bolnavului 1997*, nr. 1, în *Învățăături*, vol. XIX/2, 1996, pag. 561).

Pentru a permite credincioșilor o mai bună percepție a mesajului Fecioarei de la Fatima, papa a încredințat Congregației pentru Doctrina Credinței misiunea de a face publică a treia parte a „secretului”, după pregătirea, în prealabil, a unui comentariu oportun.

Fraților și surorilor, să-i mulțumim Fecioarei de la Fatima pentru protecția sa. Mijlocirii sale materne încredințăm Biserica celui de-al treilea mileniu.

Sub tuum praesidium confugimus, sancta Dei Genitrix! Intercede pro Ecclesia. Intercede pro papa nostro Ioanne Paulo II. Amen.

Fatima, 13 mai 2000.

COMENTARIU TEOLOGIC

Cine citește cu atenție textul așa-zisului al treilea „secret” de la Fatima, care, după o lungă perioadă de timp, din dispoziția Sfântului Părinte este aici publicat în întregime, va rămâne probabil dezamăgit sau uimit după toate speculațiile care au fost făcute. Nici un mare mister nu este dezvăluit; vălul viitorului nu este îndepărtat. Vedem Biserica martirilor acestui secol care de acum a trecut reprezentată printr-o scenă descrisă cu un limbaj simbolic care este greu de descifrat. Este oare aceasta ceea ce Maica Domnului voia să comunice creștinătății, omenirii, într-o perioadă de mari probleme și strâmtorări? Ne este de ajutor la începutul noului mileniu? Sau sunt poate doar proiecții ale lumii interioare a copiilor, crescuți într-un ambient de profundă pietate, dar în același timp tulburați profund de furtunile care amenințau timpul lor? Cum trebuie să înțelegem viziunea, ce considerații să facem pe marginea ei?

Revelație publică și revelații private – locul lor teologic

Înainte de a întreprinde o tentativă de interpretare, ale cărei linii esențiale pot fi găsite în comunicatul pe care cardinalul Sodano l-a pronunțat la 13 mai, anul acesta, la sfârșitul celebrării euharistice prezidate de Sfântul Părinte la Fatima, sunt necesare câteva clarificări de fond referitoare la modul în care, după doctrina Bisericii, trebuie să fie înțelese, în cadrul vieții de

credință, fenomene ca acela de la Fatima. Învățătura Bisericii face o distincție între „revelația publică” și „revelațiile private”. Între cele două realități este o diferență nu doar de grad, ci de esență. Termenul „revelație publică” desemnează acțiunea revelatoare a lui Dumnezeu destinată întregii omeniri, care și-a găsit expresia sa literară în cele două părți ale Bibliei: Vechiul și Noul Testament. Se numește „revelație” pentru că în ea Dumnezeu s-a dat spre cunoaștere progresivă oamenilor, până la a deveni el însuși om, pentru a atrage la sine și a reuni la sine întreaga lume prin Fiul întrupat, Isus Cristos. Nu este vorba deci de comunicări intelectuale, ci de un proces vital, prin care Dumnezeu se apropie de om; în acest proces apoi, în mod natural, se manifestă și conținuturi care interesează intelectul și înțelegerea misterului lui Dumnezeu. Procesul privește omul în întregime și, în acest mod, rațiunea, dar nu doar aceasta. Deoarece Dumnezeu este unul singur, și istoria pe care el o trăiește împreună cu omenirea este unică, valabilă pentru toate timpurile și el a găsit împlinirea sa prin viața, moartea și învierea lui Isus Cristos. În Cristos, Dumnezeu a spus totul despre sine însuși și deci revelația s-a încheiat cu realizarea misterului lui Cristos, care și-a găsit expresia în Noul Testament. *Catehismul Bisericii Catolice* citează, pentru a explica acest caracter definitiv și complet al revelației, un text din sfântul Ioan al Crucii: „De vreme ce ni l-a dat pe Fiul, care este Cuvântul său, Dumnezeu nu mai are alt Cuvânt să ne dea. El ne-a spus totul deodată în acest singur Cuvânt (...); căci ceea ce spunea fragmentar profeților a spus în întregime în Fiul său... Iată de ce acela care ar vrea acum să-l întrebe, sau ar dori o vedenie sau o revelație, nu numai că ar face o nebunie, dar l-ar jigni pe Dumnezeu, neîndreptându-și ochii numai spre Cristos fără a căuta altceva sau ceva nou” (CBC 65, SFÂNTUL IOAN AL CRUCII, *Urcarea pe muntele Carmel*, II, 22).

Faptul că singura revelație a lui Dumnezeu adresată tuturor popoarelor este încheiată o dată cu Cristos și cu mărturia despre el din cărțile Noului Testament leagă Biserica de evenimentul unic al istoriei sacre și de cuvântul Bibliei, care garantează și interpretează acest eveniment, dar nu înseamnă că Biserica acum ar putea să privească doar la trecut și astfel să se condamne la o repetare sterilă. *Catehismul Bisericii Catolice* spune în această privință: „... chiar dacă revelația este încheiată, nu este însă în întregime explicitată; credinței creștine îi va rămâne să-i descopere treptat întreaga adâncime de-a lungul veacurilor” (nr. 66). Cele două aspecte ale legăturii cu unicitatea evenimentului și a progresului în înțelegerea sa sunt foarte bine ilustrate în discursurile de adio ale Domnului, când el, luându-și rămas bun, le spune ucenicilor: „Mai am să vă spun multe lucruri, dar acum nu le puteți purta. Când va veni Mângâietorul, Duhul adevărului, are să vă călăuzească în tot adevărul, căci el nu va vorbi de la el... El mă va proslăvi, pentru că va lua din ce este al meu, și vă va descoperi” (*Ioan* 16,12-14). Pe de o parte, Duhul are rolul unei călăuze și astfel dezvăluie o cunoaștere, pentru a duce povara căreia înainte îi lipsea premisa – aceasta este amplitudinea și profunzimea niciodată încheiată a credinței creștine. Pe de altă parte, această călăuzire este o „luare” din comoara lui Isus Cristos însuși, a cărei profunzime inepuizabilă se manifestă în această conducere de către lucrarea Duhului. *Catehismul* citează în această privință un cuvânt de o mare profunzime al papei Grigore cel Mare: „Cuvintele dumnezeiești și cel care le citește cresc laolaltă” (CBC 94, Sfântul Grigore, în *Ez* 1,7,8). Conciliul Vatican II indică trei căi esențiale, în care se realizează călăuzirea Duhului Sfânt în Biserică și deci „creșterea Cuvântului”: el se împlinește prin meditație și studiul credincioșilor, prin profunda inteligență, care derivă din experiența spirituală și prin predica acelor care, „o dată cu succesiunea episcopală, au primit o carismă sigură a adevărului” (*Dei Verbum*, 8).

În acest context este acum posibilă înțelegerea corectă a conceptului de „revelație particulară”, care se referă la toate viziunile și revelațiile care se verifică după încheierea Noului Testament; deci este categoria în cadrul căreia trebuie să plasăm mesajul de la Fatima. Să ascultăm în această privință mai ales *Catehismul Bisericii Catolice*: „Pe parcursul istoriei au fost revelații zise „private”, dintre care unele au fost recunoscute de autoritatea Bisericii... Rolul lor nu este

de a „completa” revelația definitivă a lui Cristos, ci de a-i ajuta pe oameni să o trăiască mai viu într-o anumită perioadă a istoriei” (nr. 67). Sunt clarificate două lucruri:

1. Autoritatea revelațiilor particulare este esențial diferită de unica revelație publică: aceasta cere credința noastră; în ea de fapt, prin intermediul cuvintelor umane și ale medierii comunității vii a Bisericii, Dumnezeu însuși ne vorbește. Credința în Dumnezeu și în Cuvântul său se deosebește de orice altă credință, încredere, opinie umană. Certitudinea că Dumnezeu vorbește îmi dă siguranța că întâlnesc adevărul însuși și astfel o certitudine, care nu se poate verifica în nici o formă umană de cunoaștere. Este certitudinea pe care îmi edific viața mea și căreia mă încredințez murind.

2. Revelația particulară este un ajutor pentru această credință și se manifestă ca fiind credibilă tocmai pentru că mă îndreaptă către unica revelație publică. Cardinalul Prospero Lambertini, viitorul papă Benedict al XIV-lea, spune în această privință în tratatul său clasic, devenit apoi act normativ pentru beatificări și canonizări: „Un consimțământ de credință catolică nu se datorează unor revelații aprobate în asemenea mod; nici măcar nu este posibil. Aceste revelații cer mai degrabă un consimțământ de credință umană conform cu regulile prudenței, care ni le prezintă ca probabile și deplin credibile”. Teologul flamand E. Dhanis, eminent cunoscător al acestei materii, afirmă în mod sintetic că aprobarea eclezială a unei revelații particulare conține trei elemente: mesajul relativ nu conține nimic care să intre în contrast cu credința și bunele obiceiuri; este permis să fie făcut public, iar credincioșii sunt autorizați să-i acorde adeziunea lor în formă prudentă (E. DHANIS, *Privire asupra fenomenului Fatima și bilanțul unei discuții*, în: *Civiltà Cattolică* 104, 1953 II. 392-406, în special 397). Un asemenea mesaj poate fi un ajutor valid pentru a înțelege și a trăi mai bine Evanghelia la ora actuală; de aceea nu trebuie neglijat. Este un ajutor, care este oferit, dar care nu este obligatoriu să fie folosit.

Criteriul pentru adevărul și valoarea unei revelații particulare este deci orientarea sa către Cristos însuși. Când ea ne îndepărtează de el, când ea devine autonomă sau de-a dreptul se pretinde a fi un alt plan de mântuire și mai bun, mai important decât Evanghelia, atunci ea nu vine cu siguranță de la Duhul Sfânt, care ne călăuzește în cadrul Evangheliei și nu în afara acesteia. Aceasta nu exclude faptul că o revelație particulară pune noi accente, face să apară noi forme de pietate sau le aprofundează și le extinde pe cele vechi. Dar în toate acestea trebuie totuși să fie vorba de o alimentare a credinței, a speranței și a carității, care sunt pentru toți calea permanentă a mântuirii. Putem să adăugăm că revelațiile particulare adesea provin mai ales din pietatea populară și se reflectă în ea, îi dau noi impulsuri și generează pentru ea noi forme. Aceasta nu exclude faptul că ele au efecte chiar și în liturgie, cum de exemplu sunt sărbătorile *Corpus Domini* și Inima Preasfântă a lui Isus. Dintr-un anumit punct de vedere în relația dintre liturgie și pietatea populară se delimitează relația dintre revelație și revelațiile particulare: liturgia este criteriul, ea este forma vitală a Bisericii în totalitatea sa hrănită direct din Evanghelie. Religiozitatea populară înseamnă că mereu credința prinde rădăcini în inima diverselor popoare, încât ea este introdusă în lumea cotidiană. Religiozitatea populară este forma primă și fundamentală de „înculturare” a credinței, care trebuie în mod continuu să se lase orientată și călăuzită de indicațiile din liturgie, dar care la rândul său fac să aducă rod credința pornind din inimă.

Am trecut deja de la precizări mai degrabă negative, care erau înainte de toate necesare, la determinarea pozitivă a revelațiilor particulare: cum pot fi clasificate în mod corect pornind de la Scriptură? Care este categoria lor teologică? Cea mai veche scrisoare a sfântului Paul care a fost păstrată, poate cea mai veche scriere în mod absolut a Noului Testament, prima Scrisoare către Tesaloniceni, mi se pare că oferă o indicație. Apostolul spune: „Nu stingeți Duhul, nu disprețuiți profețiile; cercetați orice lucru și păstrați ce este bun” (5,19-21). În orice timp îi este dată Bisericii carisma profeției, care trebuie să fie examinată, dar care, de asemenea, nu poate să fie disprețuită. În această privință trebuie să avem prezent în minte că profeția în sensul

Bibliei nu înseamnă a prezice viitorul, ci a explica voința lui Dumnezeu pentru prezent și deci a arăta calea cea dreaptă către viitor. Cel care prezice viitorul vine în întâmpinarea curiozității rațiunii, care dorește să înlăture vălul viitorului; profetul vine în întâmpinarea orbirii voinței și a gândirii și clarifică voința lui Dumnezeu ca exigență și indicație pentru prezent. Importanța prezicerii viitorului în acest caz este secundară. Esențială este actualizarea unicei revelații, care mă privește în profunzime: Cuvântul profetic este avertisment sau chiar consolare sau ambele împreună. În acest sens poate fi legată carisma profeției de categoria „semnelor timpului”, care a fost readusă la lumină de Conciliu Vatican II: „...Fața pământului și a cerului știți să o deosebiți: vremea aceasta cum de nu o deosebiți?” (Lc 12,56). Prin „semnele timpului” în acest cuvânt al lui Isus trebuie să se înțeleagă propriul său drum, el însuși. A interpreta semnele timpului în lumina credinței înseamnă a recunoaște prezența lui Cristos în orice timp. În revelațiile particulare recunoscute de Biserică – deci și în Fatima – este vorba despre aceasta: să ne ajute să înțelegem semnele timpului și să găsim pentru ele adevăratul răspuns în credință.

Structura antropologică a revelațiilor particulare

După ce prin aceste reflecții am încercat să determinăm locul teologic al revelațiilor particulare, înainte de a trece la interpretarea mesajului de la Fatima, trebuie în câteva rânduri să încercăm să clarificăm puțin caracterul lor antropologic (psihologic). Antropologia teologică deosebește în acest cadru trei forme de percepție sau „viziune”: viziunea cu simțurile, deci percepția extracorporală, percepția interioară și viziunea spirituală (*visio sensibilis – imaginativa – intellectualis*). Este clar că în viziunile de la Lourdes, Fatima etc. nu este vorba de percepția normală externă a simțurilor: imaginile și figurile care sunt văzute nu se găsesc în exterior în spațiu, cum se găsesc, de exemplu, un copac sau o casă. Acest fapt este în întregime evident, de exemplu, cât privește viziunea infernului (descrisă în prima parte a „secretului” de la Fatima), sau chiar viziunea descrisă în a treia parte a „secretului”, dar poate fi demonstrat foarte ușor și pentru celelalte viziuni, mai ales pentru că nu toți cei prezenți le vedeau, ci de fapt doar „clarvăzătorii”. În acest fel este, de asemenea, evident că nu este vorba de o „viziune” intelectuală fără imagini, cum se găsește în gradele înalte de mistică. Deci este vorba de categoria de mijloc, percepția interioară, care, desigur, are pentru clarvăzător o forță de prezență, care pentru el echivalează cu o manifestare externă sensibilă.

A vedea în interior nu înseamnă că este vorba de fantezie, care ar fi doar o expresie a imaginației subiective. Mai degrabă înseamnă că sufletul este impresionat de ceva real chiar dacă suprasensibil și devine capabil să vadă ceea ce nu este sensibil, ceea ce nu este vizibil pentru simțuri – o viziune cu „simțurile interne”. Este vorba de adevărate „obiecte”, care impresionează sufletul, deși ele nu aparțin lumii noastre sensibile obișnuite. De aceea, se cere o vigilență interioară a inimii, care să nu se lase dominată, din acest motiv, de puternicele presiuni ale realităților externe și ale imaginilor și gândurilor care reumple sufletul. Persoana este condusă dincolo de pura exterioritate și dimensiunile cele mai profunde ale realității o impresionează, devin vizibile pentru ea. Probabil că astfel se poate înțelege de ce tocmai copiii sunt destinatarii preferați ai unor asemenea apariții: sufletul este mai puțin alterat, capacitatea sa interioară de percepție este mai puțin deteriorată. „Din gura pruncilor și a sugarilor ai primit laudă”, răspunde Isus cu o frază din Psalmul 8 (v. 3) la critica înalților preoți și a bătrânilor, care considerau inoportun strigătul de *osana* al copiilor (Mt 21,16).

„Viziunea interioară” nu este fantezie, ci o adevărată și profundă manieră de verificare, am spus. Dar comportă și limitări. Deja în viziunea exterioară este întotdeauna implicat și factorul subiectiv: nu vedem obiectul pur, ci acesta ajunge la noi printr-un filtru al simțurilor noastre, care trebuie să parcurgă un proces de traducere. Acest fapt este și mai evident în viziunea interioară, mai ales atunci când este vorba de realități care depășesc în ele însele orizontul nostru. Subiectul, clarvăzătorul, este implicat într-un mod și mai puternic. El vede cu posibilitățile sale concrete, cu modalitățile accesibile lui de reprezentare și de cunoaștere. În

viziunea interioară este vorba într-un mod și mai amplu decât în cea exterioară de un proces de traducere, astfel încât subiectul este în mod esențial coparticipant la formarea, ca imagine, a ceea ce apare. Imaginea poate să ajungă doar în funcție de posibilitățile și capacitățile sale. Asemenea viziuni însă nu sunt niciodată simple „fotografii” ale lumii de dincolo, ci poartă în sine și posibilitățile și limitele subiectului care le percepe.

Acest fapt poate fi demonstrat în toate marile viziuni ale sfinților; desigur, este valabil și pentru viziunile copiilor de la Fatima. Imaginile trasate de ei nu sunt deloc simple expresii ale fanteziei lor, ci rodul unei reale percepții de origine superioară și interioară, dar nu pot fi nici imaginate ca și cum pentru o clipă vălul lumii de dincolo ar fi îndepărtat și cerul în esențialitatea sa pură ar apărea, așa cum într-o zi noi sperăm să-l vedem în uniune definitivă cu Dumnezeu. Imaginile sunt mai degrabă, ca să spunem așa, o sinteză a impulsului provenit de sus și a posibilităților disponibile în acest sens ale subiectului care le percepe, adică ale copiilor. Din acest motiv, limbajul imaginativ al acestor viziuni este un limbaj simbolic. Cardinalul Sodano spune în această privință: „Nu descriu în sens fotografic detaliile evenimentelor vii, ci sintetizează și condensează pe un fundal asemănător fapte care se desfășoară în timp într-o succesiune și o durată neprecizată”. Această condensare de timp și spațiu într-o unică imagine este tipică pentru asemenea viziuni, care cel mult pot fi descifrate doar *a posteriori*. Nu orice element vizual trebuie, în această privință, să aibă un concret sens istoric. Contează viziunea ca întreg și pornind de la întregul imaginilor trebuie să fie înțelese cele particulare. Care este centrul unei imagini se dezvăluie în cele din urmă pornind de la ceea ce este centrul unei „profeții” creștine la modul absolut: centrul este acolo unde viziunea devine apel și călăuză către voința lui Dumnezeu.

O tentativă de interpretare a „secretului” de la Fatima

Prima și a doua parte a „secretului” de la Fatima au fost deja discutate în profunzime de literatura referitoare la această temă, încât nu trebuie aici să fie ilustrate încă o dată. Aș vrea doar pe scurt să atrag atenția asupra punctului cel mai semnificativ. Copiii au experimentat pentru o singură și teribilă clipă viziunea infernului. Au văzut căderea „sufletelor sărmanilor păcătoși”. Iar acum li se spune de ce au fost expuși la acea clipă: pentru „a le mântui” – pentru a arăta o cale de mântuire. Îmi vine în minte fraza din prima Scrisoare a lui Petru: „Scopul credinței voastre este mântuirea sufletelor” (1,9). Ca o cale către acest scop este indicat – în mod surprinzător pentru persoanele care provin dintr-un mediu cultural anglo-saxon și german -: devoțiunea la inima neprihănită a Mariei. Pentru a înțelege aceasta este de ajuns aici o scurtă indicație. „Inimă” înseamnă în limbajul Bibliei centrul existenței umane, confluența dintre religie, voință, temperament și sensibilitate, în care persoana își găsește unitatea și orientarea sa interioară. „Inima neprihănită” este, conform cu *Mt 5,8*, o inimă care pornind de la Dumnezeu a ajuns la o perfectă unitate interioară și, așadar, „îl vede pe Dumnezeu”. „Devoțiune” la inima neprihănită a Mariei înseamnă deci a se apropia de această atitudine a inimii, în care *Fiat* – „Facă-se voia ta” – devine centrul de informare al întregii existențe. Dacă cineva ar vrea să obiecteze că nu ar trebui să interpunem o ființă umană între noi și Cristos, atunci ar trebui să fie amintit că lui Paul nu îi este frică să spună comunităților: imitați-mă (*1Cor 4,16; Fil 3,17; 1Tes 1,6; 2Tes 3,7.9*). În apostol ei pot să verifice concret ce înseamnă a-l urma pe Cristos. De la cine am putea noi în orice timp să învățăm mai bine dacă nu de la Maica Domnului?

Ajungem astfel în cele din urmă la a treia parte a „secretului” de la Fatima publicat aici pentru prima dată în versiune integrală. După cum reiese din documentația precedentă, interpretarea pe care cardinalul Sodano a oferit-o în textul său din 13 mai a fost mai întâi prezentată personal surorii Lucia. Sora Lucia în această privință a făcut observația mai întâi că ei i-a fost dată viziunea, dar nu și interpretarea ei. Interpretarea, spunea ea, nu este de competența clarvăzătorului, ci a Bisericii. Ea însă, după lectura textului, a spus că această interpretare corespundea celor experimentate de dânsa și că ea la rândul său recunoștea această

interpretare ca fiind corectă. Așadar, în cele ce urmează se va putea doar încerca să se dea un fundament în manieră aprofundată la această interpretare plecând de la criteriile dezvoltate anterior.

Drept cuvânt cheie al primei și al celei de-a doua părți a „secretului” l-am descoperit pe acela de „a mântui sufletele”, astfel cuvântul cheie al acestui secret este strigătul triplu: „Penitență, penitență, penitență!”. Ne revine în minte începutul Evangheliei: „*Paenitemini et credite evangelio*” (Mc 1,15). A înțelege semnele timpului înseamnă a înțelege urgența peninței – a convertirii – a credinței. Acesta este răspunsul just la momentul istoric, care este caracterizat de mari pericole, care vor fi conturate în imaginile succesive. Îmi permit să inserez aici o amintire personală; într-un colocviu cu mine, sora Lucia mi-a spus că îi apărea din ce în ce mai clar că scopul tuturor aparițiilor a fost acela de a determina o creștere din ce în ce mai mare în credință, în speranță și în caritate – tot restul trebuia să conducă doar către acest scop.

Să examinăm acum ceva mai de aproape imaginile luate una câte una. Îngerul cu spada de foc la stânga Maicii Domnului amintește imagini analoage din Apocalips. El reprezintă amenințarea judecării, care atârnă deasupra lumii. Perspectiva că lumea ar putea fi nimicită într-o mare de flăcări, astăzi nu ne apare doar ca pură fantezie: omul însuși a pregătit cu invențiile sale spada de foc. Viziunea arată apoi forța care se contrapune puterii distrugerii – splendoarea Maicii Domnului, și, provenind într-un anumit mod de la aceasta, apelul la penitență. În acest mod este subliniată importanța libertății omului: viitorul nu este deloc determinat în mod imutabil, iar imaginea pe care au văzut-o copiii nu este deloc un film de anticipație despre viitor, în care nimic nu ar mai putea fi schimbat. Sensul său este exact contrariul, acela de a mobiliza forțele de schimbare în bine. De aceea sunt totalmente eronate acele explicații fataliste ale „secretului”, care spun de exemplu că atentatorul din 13 mai 1981 ar fi fost de fapt un instrument al planului divin călăuzit de Providență și deci nu ar fi putut să acționeze în mod liber, sau alte idei asemănătoare care circulă. Viziunea vorbește mai degrabă de pericole și despre calea prin care să ne mântuim de ele.

Frazele următoare ale textului arată încă o dată foarte clar caracterul simbolic al viziunii: Dumnezeu rămâne incomensurabilul și lumina care depășește orice viziune a noastră. Persoanele umane apar ca într-o oglindă. Trebuie să avem mereu prezentă în minte această limitare internă a viziunii, ale cărei margini sunt aici indicate în mod vizual. Viitorul se arată doar „ca într-o oglindă, în manieră confuză” (cf. *1Cor 13,12*). Să luăm acum în considerație imaginile individuale, care urmează în textul „secretului”. Locul acțiunii este descris prin trei simboluri: un munte abrupt, o mare cetate pe jumătate în ruine și în sfârșit o cruce mare din trunchiuri de culoare gri. Munte și cetate simbolizează locul istoriei umane: istoria ca o ascensiune dificilă către înalt, istoria ca loc al creativității umane și al conviețuirii, dar în același timp ca loc al distrugerilor, în care omul nimicește opera propriei sale lucrări. Cetatea poate să fie loc de comuniune și de progres, dar și loc al pericolului și al amenințării celei mai extreme. Pe munte stă crucea – scop și punct de orientare a istoriei. În cruce distrugerea este transformată în mântuire; se înalță ca semn al mizeriei istoriei și ca promisiune pentru aceasta.

Apar apoi aici persoane umane: episcopul îmbrăcat în alb („am avut presimțirea că era Sfântul Părinte”), alți episcopi, preoți, persoane consacrate și în cele din urmă bărbați și femei din toate clasele și păturile sociale. Papa pare să-i preceadă pe ceilalți, tremurând și suferind pentru toate ororile care îl înconjoară. Nu doar casele cetății zac pe jumătate în ruină – drumul său trece printre cadavrele celor morți. Calea Bisericii este astfel descrisă ca o *Via crucis*, ca un drum într-un timp de violență, de distrugeri și de persecuții. Poate fi găsită prefigurată în această imagine istoria unui întreg secol. După cum locurile de pe pământ sunt în mod sintetic prefigurate în cele două imagini ale muntelui și ale cetății și sunt orientate către cruce, la fel și timpurile sunt prezentate în mod condensat: în viziune noi putem să recunoaștem secolul care s-a scurs, ca un secol al martirilor, ca un secol al suferințelor și al persecuțiilor îndreptate

împotriva Bisericii, ca un secol al războaielor mondiale și al multor războaie locale, care au marcat în întregime cea de-a doua jumătate a acestui secol și au determinat experimentarea unor noi forme de cruzime. În „oglindea” acestei viziuni vedem trecând mărturisitorii de credință ai deceniilor. În această privință pare a fi oportună menționarea unei fraze din scrisoarea pe care sora Lucia a scris-o Sfântului Părinte la 12 mai 1982: „A treia parte a «secretului» se referă la cuvintele Doamnei noastre: «dacă nu, [Rusia] va răspândi erorile sale în lume, promovând războaie și persecuții împotriva Bisericii. Cei buni vor fi martirizați, Sfântul Părinte va avea mult de suferit, multe națiuni vor fi distruse»”.

În *Via crucis* de un secol figura papei are un rol special. În dificila sa ascensiune pe munte putem fără îndoială să găsim referiri la diferiți papi, care, începând de la Pius al X-lea până la actualul papă, au fost părtași la suferințele acestui secol și au depus toate eforturile pentru a înainta printre ele pe calea care duce către cruce. În viziune și papa este ucis pe drumul martirilor. Nu trebuia Sfântul Părinte, când, după atentatul din 13 mai 1981 a dat dispoziție să se aducă textul celei de-a treia părți a „secretului”, să-și recunoască propriul destin descris în cadrul acestuia? El a fost foarte aproape de granița morții și el însuși a explicat salvarea sa cu următoarele cuvinte: „... a fost o mână maternă cea care a dirijat traiectoria glontului și papa, aflat în agonie, s-a oprit la un pas de moarte” (13 mai 1981). Faptul că aici o „mână maternă” a deviat glonțul mortal arată încă o dată că nu există un destin imutabil, că mereu credința și rugăciunea sunt puteri, că pot influența istoria și că la sfârșit rugăciunea este mai puternică decât proiectilele, credința mai puternică decât diviziunile.

Finalul „secretului” aduce în amintire imagini pe care Lucia probabil le văzuse în cărțile de pietate și ale căror conținut derivă din vechile intuiții de credință. Este o viziune consolatoare, care vrea ca o istorie de sânge și lacrimi să fie permeabilă pentru puterea tămăduitoare a lui Dumnezeu. Îngerii adunau sub brațele crucii sângele martirilor și stropeau astfel sufletele care se apropiau de Dumnezeu. Sângele lui Cristos se unește aici cu sângele martirilor: sângele martirilor curge din brațele crucii. Martiriul lor are loc în solidaritate cu patima lui Cristos, devine una cu aceasta. Ei completează în favoarea trupului lui Cristos ceea ce lipsește încă suferințelor sale (cf. Col 1,24). Viața lor a devenit ea însăși Euharistie, inserată în misterul bobului de grâu care moare și devine fecund. Sângele martirilor este sămânță de creștini, a spus Tertulian. Așa cum din moartea lui Cristos, din rana coastei sale, s-a născut Biserica, la fel moartea mărturisitorilor este fecundă pentru calea viitoare a Bisericii. Viziunea celei de-a treia părți a „secretului”, atât de îngrijorătoare la începutul său, se încheie deci cu o imagine de speranță: nici o suferință nu este zadarnică și tocmai o Biserică suferindă, o Biserică a martirilor devine semn indicator pentru căutarea lui Dumnezeu de către om. În mâinile iubitoare ale lui Dumnezeu nu sunt primiți doar cei suferinzi precum Lazăr, care a găsit marea consolare și îl reprezintă în mod misterios pe Cristos, care a voit să devină pentru noi Lazăr cel sărac; aici este ceva mai mult: din suferința mărturisitorilor derivă forța de purificare și de reînnoire, pentru că ea este actualizare a însăși suferinței lui Cristos și transmite în prezent eficacitatea sa mântuitoare.

Am ajuns astfel la o ultimă întrebare: Ce înseamnă în întregul său (în cele trei părți) „secretul” de la Fatima? Ce ne spune nouă? Înainte de toate trebuie să afirmăm împreună cu cardinalul Sodano: „... evenimentele la care face referire a treia parte a «secretului» de la Fatima par de acum încolo să aparțină trecutului”. În măsura în care evenimentele singulare sunt reprezentate, ele aparțin deja trecutului. Cine a așteptat excitante revelații apocaliptice despre sfârșitul lumii sau despre viitorul curs al istoriei, trebuie să rămână dezamăgit. Fatima nu ne oferă asemenea satisfaceri ale curiozității noastre, după cum, în general, credința creștină nu vrea și nu poate să fie satisfacere a curiozității noastre. Ceea ce rămâne am văzut imediat la începutul reflecțiilor noastre asupra textului „secretului”: îndemn la rugăciune ca o cale pentru „mântuirea sufletelor” și în același sens apelul la penitență și la convertire.

Aș vrea la final să reiau încă o dată un alt cuvânt cheie al „secretului”, devenit pe bună dreptate faimos: „Inima mea neprihănită va triumfa”. Ce înseamnă? Inima deschisă către Dumnezeu, purificată de contemplarea lui Dumnezeu este mai puternică decât puștile și armele de orice fel. Acel *Fiat* rostit de Maria, cuvântul inimii ei, a schimbat istoria lumii, pentru că ea l-a introdus în această lume pe Mântuitorul – deoarece, grație acestui „da”, Dumnezeu putea să devină om în spațiul nostru și acum așa rămâne pentru totdeauna. Cel Rău are putere în această lume, vedem acest fapt și îl experimentăm încontinuu; el are putere, deoarece libertatea noastră se lasă încontinuu îndepărtată de Dumnezeu. Dar de când Dumnezeu însuși are o inimă umană și astfel a reîndreptat libertatea omului către bine, către Dumnezeu, libertatea pentru rău nu mai are ultimul cuvânt. De atunci este valabil cuvântul: „În lume veți avea necazuri, dar să aveți încredere; eu am biruit lumea” (*In* 16,33). Mesajul de la Fatima ne invită să avem încredere în această promisiune.

Card. Joseph Ratzinger,
prefect al Congregației pentru Doctrina Credinței

Note

1. Din jurnalul papei Ioan al XXIII-lea, 17 august 1959: „Audiențe: P. Philippe, comisarul Sfântului Oficiu, care îmi aduce scrisoarea ce conține a treia parte a secretelor de la Fatima. Îmi rezerv dreptul să o citesc împreună cu spiritualul meu”.
2. Trebuie amintit comentariul pe care Sfântul Părinte l-a făcut în cadrul Audienței generale din 14 octombrie 1981 referitor la „Evenimentul din mai: o mare încercare divină” în *Învățăturile papei Ioan Paul al II-lea*, IV, 2, Cetatea Vaticanului 1981, 409-412.
3. Mesajul radio în timpul Riturii din „Sfânta Maria cea Mare”. Venerație, mulțumire, încredințare Fecioarei Maria Theotokos, în *Învățăturile papei Ioan Paul al II-lea*, IV, 1, Cetatea Vaticanului 1981, 1246.
4. În ziua jubiliară a familiilor papa încredințează Fecioarei oamenii și națiunile, în *Învățăturile papei Ioan Paul al II-lea*, VII, 1, Cetatea Vaticanului 1984, pag. 775-777.
5. [este inclusă o imagine a textului, nescanată aici]
6. În „al patrulea memoriu” din 8 decembrie 1941, sora Lucia scria: „Încep, așadar, noua mea misiune și voi îndeplini ordinele Excelenței voastre și dorințele dr. Galamba. Cu excepția părții din secret care acum nu îmi este permis să o revelez, voi spune tot. De bunăvoie, nu voi lăsa nimic deoparte. Admit că s-ar putea să uit anumite detalii de minimă importanță”. [este inclusă o imagine a textului, nescanată aici]
7. În citatul din „al patrulea memoriu” sora Lucia adaugă: „În Portugalia se va păstra mereu dogma credinței etc.” [este inclusă o imagine a textului, nescanată aici]
8. În cadrul traducerii a fost respectat textul original chiar și în ceea ce privește greșelile de punctuație, care nu împiedică înțelegerea a ceea ce clarvăzătoarea a voit să spună.

Autor: Congregația pentru Doctrina Credinței
Traducător: Ovidiu Bișog
Copyright: Libreria Editrice Vaticana; Presa Bună
Publicarea în original: 26.06.2000

* **Preluat de pe site-ul:** https://www.magisteriu.ro/mesajul-de-la-fatima-2000/#N_6

Documentul original, inclusiv cu imaginile scanate ale documentelor originale (omise aici) se află pe site-ul Vaticanului în următoarele limbi:

[Engleza](#) [Franceza](#) [Italiana](#) [Spaniola](#) [Portugheza](#) [Germana](#)